

ANVÄNDBAR EVIDENS – OM FÖLJSAMHET OCH ANPASSNINGAR

SWABA - 14 oktober 2017

Ulrica von Thiele Schwarz

Professor in psychology
Mälardalen University

Research Group Leader, Procome, Medical Management Centre,
Karolinska Institutet, Sweden

“Det är ju så komplext det här... Våra klienter, det är ju ofta personer med multiproblematik, där flera processer, metoder egentligen går in. Det är liksom inte bara evidensbaserade metoder rörande psykiatri utan det är ju även missbruk, och så de som dessutom har olika utvecklingsstörningar. Så det är inte så jäkla enkelt. När man ändå ska ha en evidensbaserad metodik som man jobbar efter.”

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 2

CONFERENCE PROGRAM

GIC

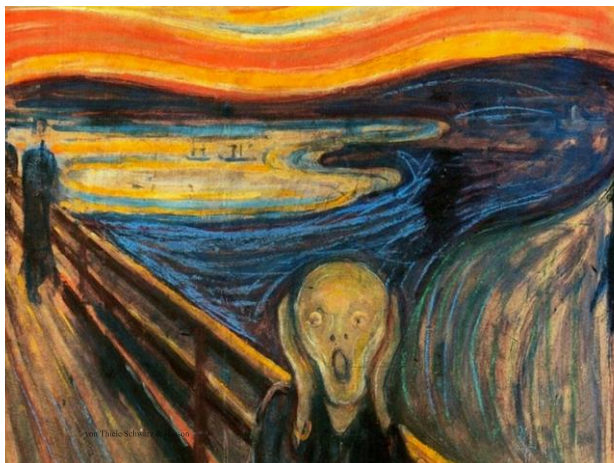
Global Implementation Conference

The Science and Practice of Using Science in Practice

WASHINGTON, DC
AUGUST 15-17, 2011

von Thiele Schwarz & Hasson

Samhälle

“Socialstyrelsens riktlinjer försämrar för patienterna”

“Socialstyrelsens nya riktlinjer är ett haveri”

“Riktlinjerna lyfter tydligt fram alternativ till KBT”

Läkartidningen

Vill Socialstyrelsen tvinga fram vård mot bättre vetande?

“Socialstyrelsens nya riktlinjer för vård vid ångest och depressioner”

“Enfaldiga riktlinjer för behandling av depression”

“psykologerna i Socialstyrelsens förslag?”

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 6

Vad är evidens?

Vetenskapliga bevis om insatsers effekter; den bästa tillgängliga kunskapen om vilken insats som är mest effektiv. Tillförlitlighet är centralt

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

7

TILLFÖRLITLIGHET HANDLAR OM ATT UTESLUTA ALTERNATIVA FÖRKLARINGAR

- Jämförelse med kontrollgrupp och en interventionsgrupp
- Tillräckligt många patienter i varje grupp
- Slumpmässig allokering till grupperna
- Placebo eller best-available treatment till kontrollgruppen
- Identiska förhållanden för grupperna
- Blindning så att patienterna inte vet vilken grupp de tillhör
- Blindning så att behandlaren inte vet vilken grupp patienten tillhör

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

8

ANDRA METODER

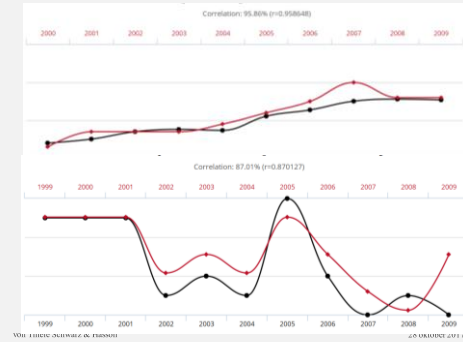
- Fall-kontroll studier (epidemiologi); Prospektiva kohort-studier; N=I studier –till exempel inom beteendeanalysen

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

9

SER VI SÅDANT HÄR SER VI SAMBAND

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

10

Per capita consumption of mozzarella cheese correlates with Civil engineering doctorates awarded

Data sources: U.S. Department of Agriculture and National Science Foundation

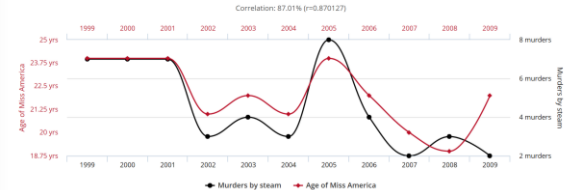
<http://www.tylervigen.com/spurious-correlations>

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

11

Age of Miss America correlates with Murders by steam, hot vapours and hot objects

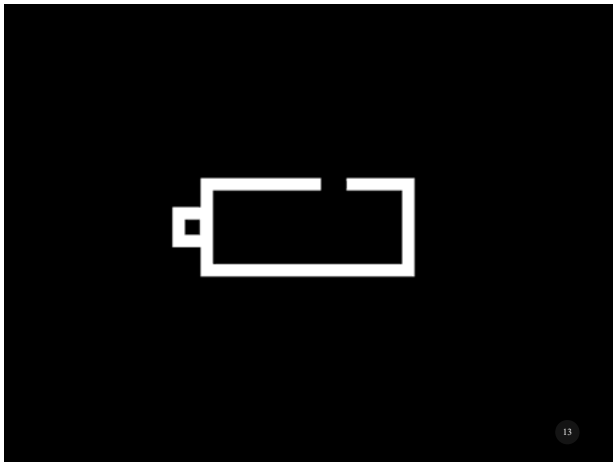
Data sources: Wikipedia and Centers for Disease Control & Prevention

<http://www.tylervigen.com/spurious-correlations>

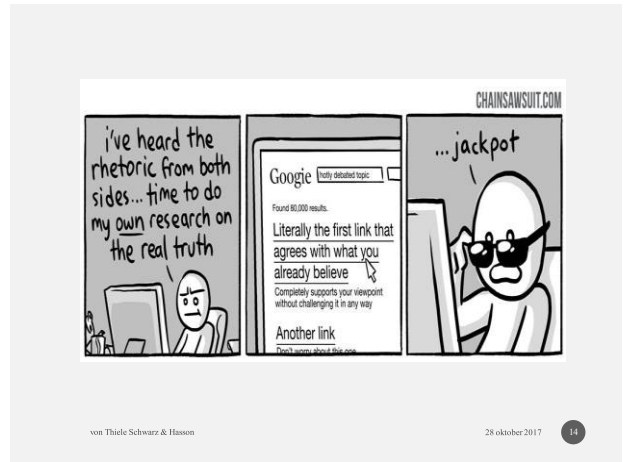
von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

12

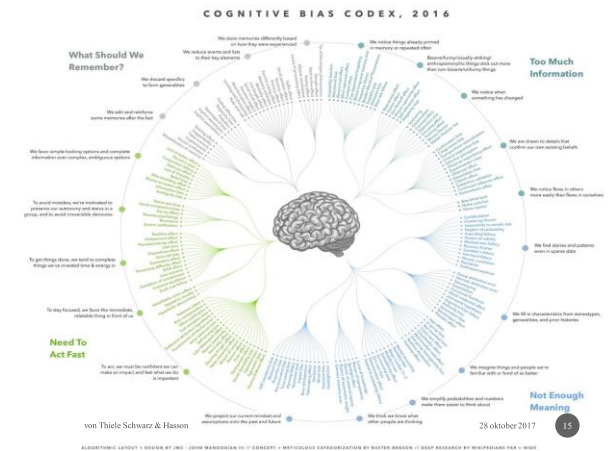
13

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

14

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

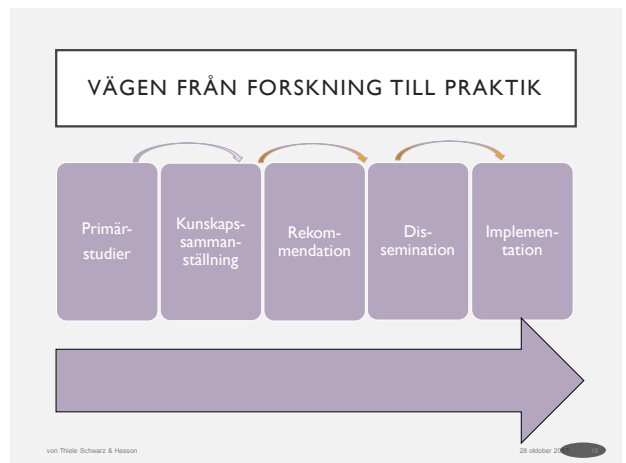
15

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

16

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

17

FÖLJSAMHET

- När en metod genomförs i praktiken så som den var presenterad i den ursprungliga beskrivningen (Bell et al., 2004; Dusenbury et al., 2003; Hasson, 2010).
- Följsamhetens dimensioner:
 - Innehåll
 - Intensitet
 - Format
 - Implementeringsaktivitet
- Kärnkomponenter; programteori; förändringsteori

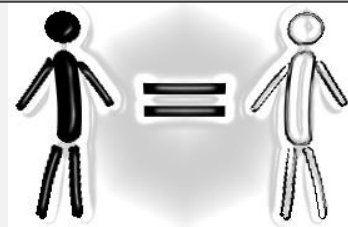

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

19

JÄMLIKHET

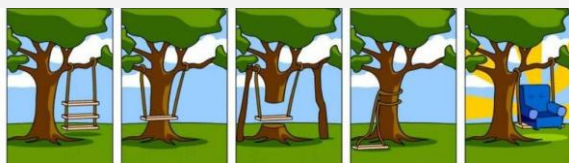

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

20

TROVÄRDIGHET

Dobson & Cook, 1980; Scalon et al., 1977.

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

21

Det är som en gryta. Om du gör en köttgryta, då är det köttet och tomatsåsen som är huvudingrediensen. Är dom kvar, då kan du kalla det för köttgryta. Sen kan du justera kryddningen och ha ena grönsaken ena gången och en annan andra ... men om du istället för kött plötsligt har fisk i, sorry, det är inte en köttgryta längre, det är en fiskgryta (Intervju 12).

von Thiele Schwarz, Förberg, Sundell & Hasson (2017). Colliding ideals – An interview study of how intervention researchers address adherence and adaptations in replication studies. Submitted manuscript

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

22

RÄTTVIS VARUDEKLARATION

Health Product
DECLARATION

Schoenwald, 2011

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

23

SÄKERHET

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

24

EFFEKTIVITET

Wilson et al., 200; Keith et al., 2010, Abbot et al., 1998; Blakely et al., 1987; Blakely et al., 1987; Dane & Schneider, 1998; Hansen et al., 1991; Rohrbach et al., 1993; Becker et al., 2001.

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

25

RESURSEFFEKTIVT

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

26

“Den här metoden... Vi vet ju att den egentligen inte kan användas såsom den är beskriven, vi har ju en annan typ av patienter och ett annat uppdrag. Men vad ska vi göra när vi skriver rekommendationerna? Då får vi ju ändå hålla oss till att rekommendera metoden såsom den är designad.”

Intervju med ansvarig för regional rekommendationer

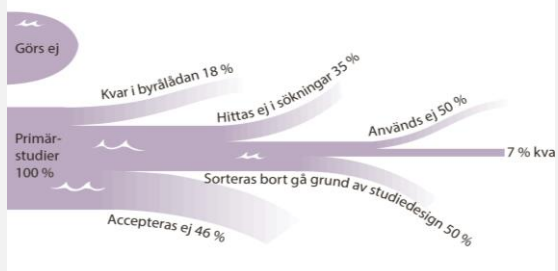
von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

27

VILKEN INFORMATION FÖRSVINNAR?

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

29

VETENSKAP - ERFARENHET

SÄKER, DYR, SVÅR ATT ÖVERSÄTTA TILL PRAKTIKEN

OSÄKER, KÄNSLIG FÖR BIAS, SUBJEKTIV, ANVÄNDBAR

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

30

Vi vet vad som fungerar i allmänhet, men det är inte alltid så hjälpsamt för att veta vad som fungerar bäst för just den här personen, i just det här sammanhanget.

ANVÄNDBAR EVIDENS

Vetenskapligt baserat kunskapsunderlag som säger att en viss insats har en viss effekt för en viss åkamma, för en viss grupp av patienter och i ett visst sammanhang

Flay et al., 2005; Harms-Ringdahl, 2006

Metod x Implementeringsaktiviteter x Kontext = Nytt

ANPASSNINGAR EXTREMT VANLIGA I PRAKTIKEN

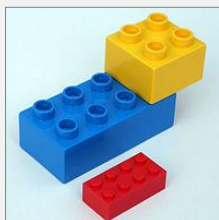
- Väldsförebyggande insatser för unga: 44% av användarna gjorde anpassningar (Moore et al., 2013).
- Skolbaserade preventionsprogram: 81% av skolorna gjorde anpassningar (Halfors & Godette, 2002), upp till 80% av komponenterna togs bort (Durlak & DuPre, 2008).
- 97% av lektionerna i ett drogförebyggande program anpassades (97% baserat på observation: 68% enligt lärarnas självskattningar (Miller-Day et al., 2013)

MER ANVÄNDBAR EVIDENS GENOM KONTEXTUALISERING

Green & Glasgow, 2006; Kilbourne et al., 2007

SAMMANFOGNING AV OLIKA KUNSKAPSKÄLLOR

Hasson et al., 2012; Lundmark et al., 2017; Nielsen & Randall, 2015;

EFFEKTIVITET

Novel Programs, International Adoptions, or Contextual Adaptations? Meta-Analytical Results From German and Swedish Intervention Research

Knut Sundell, Andreas Beelmann, Henna Hasson & Ulrica von Thiele Schwarz

To cite this article: Knut Sundell, Andreas Beelmann, Henna Hasson & Ulrica von Thiele Schwarz (2016) Novel Programs, International Adoptions, or Contextual Adaptations? Meta-Analytical Results From German and Swedish Intervention Research, *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 45:6, 784-796, DOI: 10.1080/15374416.2015.1020540

HUR FÅ IHOP ATT BÅDE ANPASSNINGAR OCH FÖLJSAMHET ÄR KOPPLAT TILL BÄTTRE EFFEKT?

- Följsamhet funkar när variation är liten?
- Följsamhet funkar jämfört med "drift"

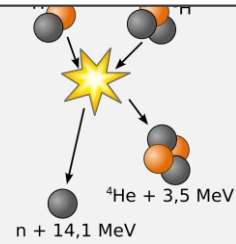

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

37

HANTERING AV MULTI-KOMORBITET

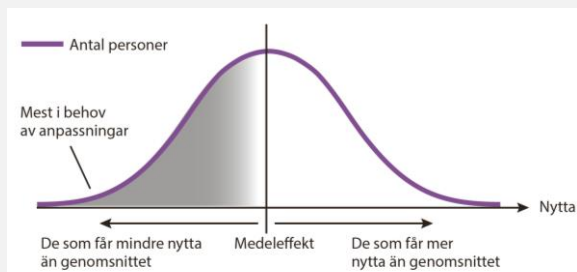

Boyd & Kent, 2014; Evidence-Based Medicine and the Hard Problem of Multimorbidity
Weiss et al., 2014; Multimorbidity and Evidence Generation
von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

38

INDIVIDUALISERING

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

39

LÖSA PROBLEM IDAG, INTE IMORGON

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

40

ATT JOBBA MOT MÅNGA MÅL

e.g. Green & Glasgow, 2006
von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

41

HÅLLBARHET

Scheirer, (2005); Shediac-Rizkallah & Bone, (1998); Chambers et al., (2013); Stirman et al., 2012.

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017

42

VAD ÄR PROBLEMET?

- De som använder evidensbaserade metoder saknar stöd i att hantera anpassningar
- Rekommendationer och riktlinjer tar inte upp anpassningar eller hur tåligt/flexibel metoden är för ändringar
- Anpassningar och följsamhet beskrivs analyseras eller testas sällan i forskningsstudier

TÄNK OM ALLA SOM ANVÄNDER EVIDENSBASERADE METODER

- ... baserar beslut på data
- ... gör anpassningar av metoder, kontext och implementeringsstrategier proaktivt och följer upp dem
- ... följer upp metoder med ambitionen att gradvis förbättra dem

Chambers et al. *Implementation Science* 2013 8:117

TÄNK OM REKOMMENDATIONER ...

- ... bevarar mer information om vad som fungerar för vem när
- ... tar hänsyn till trovärdighet och användbarhet parallellt
- ... beskriver hur flexibla insatserna är
- ... hanteras på rätt nivå i systemet
- ... är integrerade i datasystem som användas i mötet med patienten

TÄNK OM FORSKNING ...

Gav kunskap om kärnkomponenter och programlogik (förändringsteori), implementeringsstrategier och kontext genom att

- *Beskriva, analysera eller testa dem*
- Bedrivs i praktisk verksamhet, med typiska snarare än optimala patienter och användare utfall som är viktiga i praktiken
Gör tillsammans med praktiken

TÄNK OM ALLT ÄR INTEGRERAT I SAMMA SYSTEM

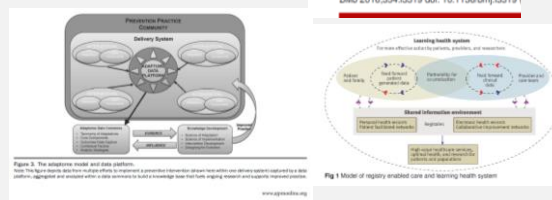

Figure 1. The adaptive model and data platform. From: The Adaptive Model and Data Platform: A Patient-Focused Approach to Improving Health Care. Copyright 2016 by the authors. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior written permission of the publisher.

Fig 1 Model of registry-enabled care and learning health system

Nelson, et al. (2016). Patient focused registries can improve health, care, and science. *BMJ*
Chambers, D. A., & Norton, W. E. (2016). The adaptome: advancing the science of intervention adaptation.
Oweireit, et al. 2013. Continuous innovation: developing and using a clinical database with new technology for patient-centred care—the case of the Swedish quality register for arthritis.
von Thiele Schwarz & Hasson

Kan vi hävda att vi arbetar evidensbaserat om vi ändrar i en metod och inte följer ursprungsbeskrivningen?

Kan vi lite på effekterna av en metod som utprovats för ett annat sammanhang än vår kliniska verklighet?

von Thiele Schwarz & Hasson 28 oktober 2017 51

Vad är *användbar* evidens?

von Thiele Schwarz & Hasson 28 oktober 2017 52

Kan vi hävda att vi arbetar evidensbaserat om vi ändrar i en metod och inte följer ursprungsmanualen?

Ja, förutsatt att vi:

- inte ändrat mer än att de som utvecklat metoden fortfarande känner igen den (bevarat kärnkomponenter),
- har gjort anpassningarna medvetet, systematiskt och i syfte att åstadkomma samma eller bättre resultat
- är tydliga med att vi anpassat, och vilka anpassningar vi gjort
- följer resultaten av våra insatser

von Thiele Schwarz & Hasson 28 oktober 2017 53

Kan vi lite på effekterna av en metod som utprovats för ett sammanhang än vår kliniska verklighet?

Nej, *evidens ger oss startläget, inte slutläget.*

Ju mindre skillnad mellan ursprungskontext och aktuell kontext desto mindre osäkerhet

von Thiele Schwarz & Hasson 28 oktober 2017 54

Oavsett behövs data
Lokal uppföljning
Individuell uppföljning

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 55

- Och sen behöver inte alla evidensbaserade vara jättebra, för de kan vara evidensbaserade i USA, där man har en helt annan, lever ett helt annat liv. Jag tänker på hur (...), alltså i Sverige fångar man ju upp på ett helt annat sätt än vad man gör i storstadsområdena i USA. För det har ju visat sig med MST till exempel, för i MST så har, det visar sig att det är en mycket, mycket bra metod. Nu har det varit ett forskningsprojekt bland annat här i Malmö, där de har visat att andra insatser är lika bra. Så att MST är inte bättre än andra insatser. Och jag tror att det är så baserat på hur livet är i USA. Men att vi lever inte ett sånt liv här, och därför kan man inte bara översätta det

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 56

Jag funkar så att jag behöver göra det till mitt eget. Även om man kommit fram till något i forskningen, så kan jag avfärda det om jag inte erfarenhetsmässigt har sett det här, om det inte stämmer överens med min bild. Då kan man prata hur mycket man vill om evidens: Jag köper det inte. Men om det däremot bekräftar min erfarenhet så köper jag det med hull och hår
(chef, socialtjänsten)

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 57

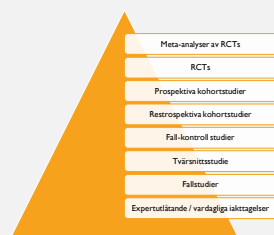
Självklart måste du göra anpassningar! Vi kan aldrig ta något som har utvecklats i stora städer som Stockholm och köra på det; vi måste anpassa det

Första linjens chef i socialtjänsten; norra Svergie

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 58

FRÅN ÅSIKT TILL FAKTA?

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 59

KOPIOR AV BEVISAT EFFEKTIVA INTERVENTIONER ELLER VARIANTER DÄR INNEHÅLL OCH/ELLER FORM ÄR MER ELLER MINDRE ÄNDRAT FÖR ATT PASSA DÄR DEN SKA ANVÄNDAS?

Följsamhet

Lokala anpassningar

von Thiele Schwarz & Hasson

28 oktober 2017 60